

Příloha k protokolu o SZZ č.

Vysoká škola: Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích,
Pedagogická fakulta

Katedra: biologie

Datum odevzdání posudku: 22.5.2009

Diplomant: Petra PELIKÁNOVÁ

Aprobace: Př - Z ZŠ

Vedoucí diplomové práce

Prof. RNDr. Miroslav Papáček, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Biogeografie ve výuce na základních školách
(téma)

Diplomovou práci tvoří dva svazky: 133 str. textu a 167 str. samostatně svázaných příloh.

Autorka ve své diplomové práci vychází z rozsáhlého teoretického rozboru problematiky. Ten má v podstatě tři části. První, kompilační část tohoto rozboru podrobně shrnuje problematiku biogeografie na základě studia odborné literatury (kapitola 2. str. 7 – 55). Je otázkou, zda tato část není až příliš objemná a nemohla být více konzistentní a shrnující, ale díky ní získala diplomantka potřebný „oborový“ vhled. Druhá část rozboru je analýzou stávajících pedagogických dokumentů a posloužila autorce jako metodologické východisko (viz kapitola 3 Metodika). Třetí část rozboru představuje diplomantčinu podrobnou analýzu různých řad učebnic přírodopisu a zeměpisu pro základní školy z hlediska biogeograficky laděných prvků učiva (viz kapitola 4. Výsledky a rozsáhlé ilustrující přílohy). Kvantifikované výsledky této analýzy nejsou zajímavé jen ve vztahu k tématu této diplomové práce, ale i z hlediska požadavků učebnic na žáka i obecně, z hlediska aplikací teorie učebnic (např. srovnání počtu zařazených taxonů).

Na základě těchto východisek autorka předkládá sedmnáctistránkový, učebnicově zpracovaný učební text pro žáky základních škol. Každá stránka tohoto textu obsahuje barevnou obrazovou složku, graficky odlišené zajímavosti typu „Víte, že ...“, slovníček pojmů a otázky a úkoly. Témata uváděná v textu jsou důsledně doprovázena dvaceti pracovními listy a pětistránkovým ověřujícím a shrnujícím didaktickým testem. Autorská řešení pracovních listů a testu, stejně jako návrhy na využití mezipředmětových vztahů při výuce biogeografické tematiky jsou uvedeny. Užitečné pro práci učitele v praxi ZŠ jsou i některé přílohy, např. Příloha č. 18 Odkazy na www stránky s biogeografickou tematikou.

Práce má příjemnou grafickou úpravu a návrhy učebního textu i pracovních listů jsou sestaveny jako definitivní strany tištěných učebnic s odlehčujícími a zároveň ilustrujícími a informujícími barevnými obrázky. Je nutné poznamenat, že díky přípravě těchto stran diplomantka dosáhla velmi slušné úrovně počítačové montáže stran pro tisk.

Autorka na zvoleném tématu pracovala sice občas přerušovaným způsobem, ale se zájmem, pilí, vytrvalostí, tvořivě a odvedla velký objem práce; jak v oblasti analýz učebnic, tak v oblasti koncipování návrhu výukového textu, který pojala z hlediska obsahové stránky problematiky vyčerpávajícím způsobem.

Lze proto konstatovat, že návrh učebního textu je maximalistický – víceméně důsledně sledující schéma odborných biogeografických publikací. I když má pouhých 17 stran včetně obrázků, je podle

mého názoru pro žáky základních škol poněkud předimenzovaný. Myslím, že pro ně bude velmi náročný např. terminologií úvodní partie, ale i poměrně velkým množstvím vřazených organizmů, charakteristických pro jednotlivé oblasti. Je skutečností, že naddimenzování učiva bývá obvyklým znakem vzdělávacích přístupů začínajících učitelů. Je proto škoda, že: (a) si diplomantka aplikaci svého návrhu ve výuce v rámci pedagogické praxe už nestihla vyzkoušet a ověřit v „běžné“ třídě ZŠ, (b) nemohla využít zpětnovazebního působení takového ověřování a (c) popř. redukovat rozsah pojmosloví textu ve smyslu větší míry didaktického zjednodušení. Nicméně, i kdyby text sloužil pouze jako metodická a obsahová pomůcka pro učitele, se kterou bude pracovat výběrově, považuji jej za přínosný.

Kromě předchozí zásadnější úvahy mám k textu práce několik následujících připomínek a k diplomantce pak několik dotazů:

➤ Práce obsahuje místy neobratně uváděné citace - viz např. str. 8, 1. věta: „Hendrych (Hendrych, 1984; str. 9) definuje ...“ nebo citace uváděné až za tečkou věty – např. rovněž str. 8 – opakovaně.

➤ Práce obsahuje v návrzích pracovních listů či testu některé formulační neobratnosti – např. str. 99 – úkol 4 „Napiš alespoň tři živočichy ...“ - namísto ... jména tří živočichů.

➤ Některé obrázky jsou natolik malé (zmenšené po převzetí), že ztrácejí informační i výukovou hodnotu – např. mapy na str. 68.

➤ Analýzy učebnic si všímají „ekologické niky“, respektive v řadě případů reálně - stanoviště. Souvisí to ve všech případech s biogeografickou problematikou?

➤ Zkusila autorka ověřit náročnost textu alespoň jeho zadáním některému ze studentů - spolužáků z kruhu? Pokud ano, s jakým výsledkem?

Závěr:

Diplomantka prokázala schopnost samostatné odborné práce v oblasti vzdělávání přírodopisu. Podrobně zmapovala výskyt prvků biogeografie v učebnicích přírodopisu a zeměpisu pro základní školy. Připravila náročný návrh učebního textu pro žáky základních škol s biogeografickou problematikou a prohloubila své kompetence v oblasti individuální přípravy a tvorby výukových textů. Jistou rezervou práce zůstává, že z časových důvodů nemohl být návrh ověřen aplikačně v praxi. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat

- velmi dobře -

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **v e l m i d o b ř e**

.....
Podpis vedoucího diplomové práce

V Č. Budějovicích dne 22.5.2009

Stupeň klasifikace	v ý b o r n ě	v e l m i d o b ř e	d o b ř e	n e v y h o v ě l
--------------------	---------------	---------------------	-----------	-------------------